

V R T E C.

Izhaja
1. dne
vsacega
meseca
na celej
póli in
stoji za
vse leto
2 gl.
60 kr.,
za pol
leta 1 gl.
30 kr.
av. vr.

Naroč-
nina se
naprej
plačuje
in po-
šilja u-
redništ-
vu v
Lingar-
jevih
ulicah
hiš. št. 1
v Ljub-
ljani.

Časopis s podobami za slovensko mladino.

Štev. 7.

V Ljubljani 1. julija 1880.

Leto X.

Otročja léta.

Cvetice sem trgal
In v vénce je víl
Ter krúha perútnim
Kokóškam drobíl.

A ptícke so péle
V grmóvji lepó,
In pléle so gnézda
Na gósto drevó.

V ločíci pri vódi
Šumécej sem stál,
Njej málinčke svoje
Goníti dajál.

In rake in ribe
Lovíti sem znál,
Čolníček sem v Sisek
Po žito poslál.

A kdé so ta léta?
Kde ptícke glasné?
Kde ribe in raki,
Vodíce hladné?

Zletéle so ptícke,
Odplával čolníč,
Podrl se je málin,
A cvétje šlo v nič!

A. Ščinkovec.

Vezilo za god.

„Jutri, draga moja Minka, jutri bo óni veseli dan, katerega užé toliko časa tako težko pričakujeve.“

„Dà, jutri, jutri, preljuba moja Ljudmila! in kako se tudi veselim tega dneva! Gotovo, da najina ljuba mati niso bili še nikoli svojega godú tako veseli, kakor ga bodo letos.“

Takó in še več ste govorile sestri Minka in Ljudmila, hčerki grofinje Radoslavske, v senci zelene ute, ki je stala v sredi graščinskega vrta. Pletle ste vence in vezale kitice (šopke) iz najlepših dèhtečih cvetic, da bi je po-darile dobreg materi za god.

Nočem opisovati njíju telesnih lastnosti, povedati hočem ob kratkem samo to, da ste bile hčerki materi udane iz celega srcá, in da ju je mati ljubila bolj nego li svoje lastno življenje.

Grofinja Radoslavska se je užé pred več leti preselila iz mesta v tiho kmetško življenje na svoje posestvo ob reki Loire ter je tu živela tiho in mirno ter je vso svojo skrb obračala v to, da bi svoji hčerki vzredila v pravem krščanskem duhu in ju tako pripravila za njiju prihodnji stan. Ker pa na svetu ni veselja brez grenkobe in ga tudi ni človeka, da bi ne imel nikakoršnih nadlog in trpljenja, takó tudi življenje pobožne grofinje ni bilo brez grenkosti. Ob času francoskih prekucij je zgubila grofinja svoje starše in malo ne vse svoje premoženje. Ker je bila takrat še mlada in brez podpore ljubih staršev v vednej nevarnosti, da bi ne zašlá na kriva pota, in bi po nedožnem ne izgubila svojega dobrega, poštenega imena, omožila se je s poštenim prijateljem svojih rajncih staršev, grofom Radoslavskim. Ali tudi ta sreča ni bila stanovita. Dve leti pred dogodbo, katero tu opisujem, ravno na predvečer njenega godú, umrl je grof Radoslavski, njen dobri, plemeniti mož. Dasi je bil Radoslavski mnogo starejši od nje, vendar jima ni nobena ura grenila njiju zakonskega življenja. V zajemnej ljubezni sta vzrejevala svoje otroke: jednega sina, Silverija po imenu, in omenjeni dve hčerki. Poleg ljubezni do Boga učila sta jih tudi ljubiti svojega bližnjega in spoštovati podložnike, posebno kmete in posle. Vse to sta jih učila ne samo z besedo, nego tudi z lastnim zgledom in dejanjem. Lehko si tedaj mislimo, kako britko je zadela smrt plemenitega grofa to celo okolico, ko je blaga grofinja zgubila svojega váruha, otroci ljubeznjivega očeta, podložniki svojega dobrega gospoda in prijatelja.

Ali za žalostno gospó to še ni bila zadnja nesreča, prišla je še druga, ki jej je še globokeje rane vsekala v njeno žalostno srcé. Kmalu po smrti grofa Radoslavskega pobegnil je njen jedini sin Silverij, zapeljan po dveh družih plemenitnikih, brez da bi bil vzel slovó od matere, v veliko mesto Pariz. Kdo bi mogel popisati žalost in britkost uboge grofinje! Uboga mati se je podala hitro za njim; iskala ga je po vsem mestu, da bi ga rešila iz rok zapeljivcev, ali vse njeno popraševanje je bilo zamán. Po dolgem pozvedovanji zvedela je, da se je užé pred necimi dnevi odpeljal s svojima tovarišema na Angležko. Rada bi bila šla tudi tjà za njim, ali ni si upala za toliko časa pustiti hčerk samih domá. Piše tedaj zapeljanemu sinu na Angležko, prosi ga in mu pretí, da naj se vrne domóv. Ali tudi to njeno pisanje je bilo brez vspeha. Več tednov jej zapeljani sin niti ne odgovorí. Uboga mati je prelila marsikatero solzico in mnogo pisem je še pisala nesrečnemu sinu, da bi ga pripeljala na pravi pot. Naposled jej Silverij odgovori prav ob kratkem in še celó razžaljivo za ubogo mater. Mej drugim jej pravi, da je užé dosti star, da je zdaj sam svoj gospod ter se ne pusti dalje več voditi kakor kak otročiček, ki je poduka in materine pomoči potreben. — (Tudi te ostre besede nehvaležnega sina niso še uničile materine ljubezni do njega. Zavedajóč se svojih materinih dolžnosti, posebno zdaj, ko jej je po smrti njenega sopruga dvojna skrb pripadala na otroke, pisala je še večkrat zapeljanemu Silveriju, ter ga prosila, da naj zapustí hudobno tovarišijo in se podá domóv k materi in sestram, ki ga vsak dan z ljubeznijo in odprtimi rokami pričakujejo. — Ko naposled grofinja vidi, da tudi to nič ne pomaga, piše mu ostreje in mu pretí, da ga bo od dedšine po sebi in očetu izločila, ako je ne uboga in se ne vrne domóv. Ali vse je bilo zamán.

Na to poslednje pismo jej Silverij še odgovora ni dal. Mati si je mislila, da ga bo užé pomanjkanje denarja primoralo domóv, ali varala se je tudi v tem dobra in skrbna mati. Silverij je podédoval na Angležkem po svojem kumu (botru) petdeset tisoč frankov in tako je mogel še dalj časa brezskrbno živeti brez materine podpore. Tudi sestri ste mu večkrat prav ljubeznjivo pisale in ga prosile, naj bi ne delal žalosti in bridkosti ubogej materi, ki se noč in dan jočejo po njem. Ali Silverij se ni brigal niti za mater niti za sestri, živel je po svojej želji in se klatil s hudobnima továrišema po velicích mestih, pozabivši na Bogá in dom. Da je ta sinova nepokorščina in nehvaležnost dobro mater in sestri globoko v srce skléla, tega vam ni treba pripovedovati, kajti to čuti lahko vsak, kdor ima le količkaj ljubezni še do svoje matere, bratov in sester. ✕

A pustimo te žalostne stvari in prestopimo k veselejšemu dnevu. Svitli solnčni žarki pomladnega dné so užé davno zatonili za gorámi, mile zvezdice so užé blestéle v nebrojnem številu na nočnem nebu, vsa narava je užé počivala in uživala sladki mir. Tudi v Radoslavskem gradu je užé vse temno in tiho, le šumenje reke Loire, ki je ob gradu svoje valove dalje valíla, razlegalo se je po bližnjem obrežji.

Zdajci se tihoma odpró zadnja grajska vrata in gospodični Minka in Ljudmila, v gorko ruto zavite in spremljane od starega in zvestega strežaja, stopite skozi vrata in greste tiho stopajoč preko dolzega vrta naravnost v bližnji smrekov gozdiček.

„Kaj si takó plaha, ljuba Ljudmila? saj je nocoj užé osmič, kar hodive po tem potu,“ zašeptá Minka sestri Ljudmili na uho.

„Kako bi se ne bala, ljuba Minka, saj znaš, da poprej nisve bile še nikoli po noči iz gradú, še manj pa v tem gozdu, kjer takó čudno zašumi pod nogami, kamor koli stopive.““

„Daj, da te za roko primem, ker si tako bojazljiva, ter počasi za nama stopaj. Bati se ti ničesar ni treba, ker veš, da je najina hoja poštena; same pa tudi nisve, imave zvestega strežaja pri sebi, kateri se tudi treh medvedov ne boji.“

„Takó je; prav govorite gospodična,“ pristavi póluglasno Jarnej, graščinski sluga.

Za dobre četrť ure so vsi trije na óno stran gozda pri vratih čedne kmetske hiše. Minka potrka rahlo na vrata in takój se čuje glas od znotraj: „Kdo je?“

„Marijana, jaz sem, odprite nama,“ reče Minka.

Vrata se odpró in jednoglasno vprašate obé: „Marijana, kako mu je? oh povédite, povédite, ali mu je užé bolje?“

Marijana, ki je bila pristavница na tem kraju, tiho zaprè duri in zopet je bilo vse tiho in mirno, kakor poprej.

Veličastno in v vsej svojej krasoti je vzhajalo solnce družega jutra izza gorá, kakor da bi hotelo vsem ljudem zdravje in veselje oznanjevati. Grofinja Radoslavska je prišla ravno iz cerkve od sv. maše in je stala pri oknu svoje sobe pričakujoč, da pridete njeni preljubi hčerki ter jej prinesó vezilo za god. Znala je grofinja, da se Minka in Ljudmila užé dlje časa k temu pripravljate. Kaj jej porekó? Kaj jej prinesó za vezilo? to je premišljevala dobra mati pri odprtem oknu gledajoč v razcvetajočo se naravo. O kako ve-

sela bi bila tega jutra, ako bi mogla tudi svojega sina Silverija s tolikim veseljem sprejeti, kakor bo sprejela svoji dobri hčerki. O ko bi mogla tudi od njega kacega vezila pričakovati, kako srečno bi bilo njeno materino srcé! Ali žalibog, danes je užé drugič njen godovni dan, da ni tistega, ki bi moral biti up in podpora domačej hiši. Solza žalosti se jej vlije po bledem lici, ko pomisli na zgubljenega sina Silverija. Skoraj bi se bilo veselo jutro izpremenilo v žalost in britkost, ako bi jej ne bile v tem hipu prišle nje dobri in pokorni hčerki na um, ki ste jo ljubile, kakor se le dobra mati ljubiti more. Užé je gledala v duhu pred seboj hčerki, kako ste jej podajale vence in kitice iz dèhtečih cvetic povite, in še druge vezne izdelke nežnih ročic s presrènimi vošili za njen god. Užé naprej je plavalo materino srcé v sladkih čutilih največje radosti in hvaležnosti do dobrega Bogá v nebesih, da jej je zgubo možá in ljubega sina v teh dveh hčerkah tako ljubeznjivo nadomestil. Globoko vtopljená v taka čutila nehotèč poklekne pred podobo matere božje, ki je visela na steni. Tu se zahvaljuje nebeškemu očetu za vse dobrote, ki jih je prejela od njega v pretečenem letu. Moli za svoji hčerki ter še posebno prosi Marijo tolažnico žalostnih za spreobrnjenje svojega sina Silverija. Zdajci se odpró vrata in v sobo stopite Minka in Ljudmila. Ko jej poljubite roko, začnè Minka, starejša hčerka, nekako tako-le: „Preljuba mati! Denašnji dan je za naju dan največjega veselja. Ta dan naju spominja na vse dobrote, ki sve jih prejele od vas, preljuba mati! Kako bi se vam mogle za vse te dobrote dostojno zahvaliti? Iz srca vam želive vse, kar si vaše plemenito srcé želeči more. Bog vam naj podelí zdravje, zadovoljno in srečno življenje ter vse, česar potrebujete na duši in telesu! Neskonèno dobrotljivi Bog naj vam povrne stotero vse, kar ste nama dobrega storili. Neprenehoma bove prosile ljubega Bogá v nebesih, da nama še mnogo mnogo let ohrani najino dobro mater ter jej podelí vse, kar njeno plemenito srcé razveseljuje. V znak najine ljubezni in spoštovanja vzemite v vozilo te najine izdelke, ter bodite nama tudi še dalje dobra in ljubeznjiva mati. A še jeden dar imave za vas, preljuba mati, ter vas prosive, da bi stopili z nama v najino sobo. Ondu imave dar, ki vam ga je sam Bog naklonil.“ — S tresočim srcem gre mati s svojima hčerkama v njíju sobo. Užé je hotela stopiti v sobo, da sliši pogovor dveh oseb, in zdelo se jej je, kakor da bi jej bil jeden glas užé znan iz poprejšnih let. Sama ne vé, ali bi šla v sobo ali ne, kar odprè Minka vrata na stežaj in naproti jej pride njen zgubljeni sin — Silverij. Minka ga prime za roko in popelje k materi, rekoč: „Evo, preljuba mati, sprejmite vozilo za vaš god in ne zavržite ga!“

Veselja solzé zaigrajo v očeh dobre matere ter glasno zavpije: „Silverij, Silverij, moj sin!“ — To nenadno veselje jo takó prevzame, da skoraj omedlí. A Silverij poklekne vpríčo sester in družih okrog stoječih ter vpríčo vseh prosi svojo ljubo mater odpúščenja. — S čutili prave materine ljubezni ga grofinja poljubi na čelo, pritisne na svoje prsi in pravi: „Bog odpúšča, in jaz naj bi ne odpustila? Užé davno sem ti odpustila in Bogá prosila, da bi te pripeljal k pravemu spoznanji ter meni v naročje. Bog je uslišal mojo prošnjo, in jaz naj bi tvoje ne uslišala? Kakor sem ti jaz vse odpustila, tako želim, da bi ti tudi Bog, gledé na tvoje skesano srcé, odpustil vsa tvoja napačna dejanja.“

Sestram in okrog stoječim se oči solzé od veselja, a Silverij še dolgo obeta materi svojo novo udanost in ljubezen.

Naposled se grofinja zahvali Minki in Ljudmili za to predrago vezilo, hvali njiju sestrino ljubezen do zgubljenega in zopet najdenega brata ter sklene svoje besede s pristrčno zahvalo do ljubega Bogá in Marije, njegove presvete matere, da je bila njena želja in molitev uslišana.

O póludne so bili vsi sosedje in prijatelji v graščino na kosilo povabljeni in Silverij je pripovedoval, kako je bil zapeljan po svojih hudobnih továriših ter je bil ž njimi potegnil v Pariz, da bi ondu ustrezal svojim pregrešnim nasladnostim. Ker se je bal matere, potegnil je pozneje celó na Angležko. Tu je zapravljal s svojimi továriši, katerih je vedno več imel, lepó imovino, katero je bil podedoval po svojem kumu. Ko je naposled vse zapravlil, pošlje mu Bog hudo bolezen. Bolan na duši in telesu podal se je nazaj v Pariz. Tu so ga zapustili vsi njegovi nekdanji továriši in prijatelji. Bolezen, katero je bil iz Angležkega s seboj prinesel, postajala je vedno hujša. Vse to ga je napeljevalo, da začne svoj žalostni stan premišljevati. Rad bi se bil zdaj vrnil domóv v naročje preljube matere, ali ker jej nikoli ni bil odgovoril na njena prejšnja ljubeznjiva pisma, mislil si je, da tudi on zdaj nobenega odgovora in nobene pomoči od nje ne zasluži. Malo ne ves obupan, pisal je sestrama in jim razodel svoje žalostno življenje. In ravno tu je pravo zadel. Sestri veseli, da je njiju brat še pri življenji in da spoznava svoj pregrešek, zastavile ste vse svoje dragocenosti, ter mu pošljete toliko denarja, da je mogel plačati zdravnika ter se na skrivnem pripeljati na domačo pristavo. Tu ste slabotnemu bratu Minka in Ljudmila celih osem noči zaporedoma na tihoma stregle, ter ga denes zjutraj na god preljube matere za vezilo v njeno naročje pripeljale.

P. G—s.

Kako se je bogatin naučil moliti.

Bogatin pride k gospodu župniku, da bi se izpovedal.

„Ali znaš moliti?“ vprašajo ga gosp. župnik. — „Moliti ne znam,“ odgovori bogatin sramujoč se. — „In zakaj se nisi naučil moliti?“ vprašajo ga dalje gosp. župnik. — „Verujte mi, gospod župnik, da sem si dosti glavo ubijal z molitevjo, ali vse zamán; nič mi ni ostalo v glavi. Vidèč, da je ves moj trud zastonj, nisem se hotel dalje učiti.“

Gospod župnik so bili žalostni s tacim odgovorom, mislijo nekoliko časa in naposled rekó: „Ali znaš vsaj nekoliko brati in pisati?“ — „Nè, tudi tega ne znam, gospod,“ odgovori bogatin. — „Pa kako si moreš zapómneti ljudi, ki so ti kaj dolžni?“ vprašajo dalje gospod župnik. — „O to je prav lahko, ker to je moje vsakdanje delo, v katerem sem izurjen, kakor malo kdo moje vrste ljudi,“ odgovori bogatin ponosno. — „Dobro tedaj; ako je temu takó kakor praviš, hočem te izpovedati, in za pokoro ti hočem naložiti, da odslej posojuješ svoje denarje na obresti posebno tacim ljudem, katere ti jaz pošljem.“

Bogatin zadovoljen s tako pokoro posloví se prav pristrčno od gospoda župnika ter otíde.

Za nekoliko dni pošljejo gosp. župnik k bogatinu neznanega človeka z naročilom, kako naj od njega denarjev na pósodo prosi.